

Nobilis toont drie nieuwe expo's

Werk van Ingeborg Oderwald, Marius Bauer en Guus Hellegers is samen te zien in Fochteloo

FOCHTELOO Komend weekend staat in het centrum voor prentkunst in Fochteloo de opening centraal van drie nieuwe exposities. Gemeenschappelijk hebben deze tentoonstellingen dat ze voortkomen uit de eigen Nobilis-collectie en in het werk van de drie kunstenaars staat min of meer de mens centraal. Al hebben de kunstenaars elkaar niet gekend de etsen van Ingeborg Oderwald (1932), de etsen van Marius Bauer (1867-1932) en de penningen en beelden van Guus Hellegers (1937-2019) sluiten heel mooi op elkaar aan.

De keuze van het werk was in handen van Pieter Jonker, terwijl Thomas Boven de tentoonstellingen heeft ingericht.

Ingeborg Oderwald

Stichting Nobilis verwierf in september 2022 driehonderd etsen van kunstenaar Ingeborg Oderwald uit Amstelveen. Directe aanleiding destijds was een verzoek van Niels van Maanen, de conservator prenten en tekeningen 20e en 21e eeuw van het Rijksprentenkabinet van Rijksmuseum Amsterdam. Van Maanen had

tien werken op papier van Ingeborg Oderwald in de collectie van het Rijksmuseum opgenomen. Dat is daar de richtlijn: tien prenten per kunstenaar, maar hij was zo onder de indruk van Oderwalds etsen, dat hij graag meer werk van haar in een openbare collectie in ons land wilde onderbrengen. Hij riep de hulp in van Nobilis.

Nobilis-medewerking Peter Kooij en Pieter Jonker reisden na Van Maanens bemiddeling af naar Amstelveen. Ingeborg Oderwald drong aan op schenking van haar complete prentoeuvre. Twee jaar later worden er nu in Fochteloo 54 etsen van haar hand getoond en Kooij schreef een uitvoerig artikel voor het landelijke tijdschrift 'Grafiekwereld' over Oderwald en haar werk. Het eerste nummer van het tijdschrift wordt dit weekend gepresenteerd in Fochteloo.

Meester Lok

Indrukwekkend is de wand met etsen van dieren: met onder andere bizon, olifanten, neushoorns. Tegenoverliggend is een muur met etsen van musici, een ander belangrijk thema in haar werk. Portretten, zelfportretten, landschappen en vrouwelijk naakt vervolmaken het overzicht van etsen van Oderwald. De etstechniek kent technisch gezien talrijke varianten en die door haar ook beoefend werden. Zaterdag is de opening van haar tentoonstelling maar door een schouderbreek kan ze zelf niet aanwezig zijn. Er komt wel een groep vrienden en vriendinnen naar Fochteloo. Onder hen mevrouw Janny Lok (91) uit Amsterdam, de dochter van Meester Andries (Anje) Lok uit Ravenswoud, de verzetsman die in de oorlog door de Duitsers is omgebracht. Mevrouw Lok onderhoudt in deze weken van voorbereidingen het contact tussen Nobilis en de kunstenaars die in een verzorgingshuis verblijft.

Als twaalfjarige weet Ingeborg Oderwald door de Tweede Wereld-

Ingeborg Oderwald, Groep olifanten, ets, z.j. FOTO: STILET VORMGEVING

oorlog dat ze schrijver of tekenaar wil worden. Ze ervaaarde de bevrijding als een bepalende ervaring: een indrukwekkende blijde opwindingsroes die ze slechts aankon door 'van zich af te tekenen'. Later in haar leven bleef het tekenen voor haar ook een hele steun. Zelf noemt ze haar

talent: geraakt worden door iets, dat ze vast wil leggen, niet het maken van iets moois. Ze kreeg onder andere les van Jakob Kruijff (1917-2001), die haar op het spoor zette van het etsen. Op dit moment is er overleg gaande van Nobilis met de Jakob Kruijff Stichting in Amsterdam om mogelijkheden van samenwerking te onderzoeken.

Ingeborg Oderwald heeft meer dan vijftig solo- en duotentoonstellingen van haar werk gehad en ze nam deel aan meer dan 250 groeps- tentoonstellingen.

De Vriendenprent 2024 van Nobilis zal een portret in houtgravure zijn van Ingeborg Oderwald gemaakt door de Bulgaarse kunstenaar Peter Lazarov, die haar dit voorjaar tekende in haar atelier in Amstelveen.

Marius Bauer

Ingeborg Oderwald wordt geboren in het jaar dat etser Marius Bauer stierf. Bauer reisde eind 19e eeuw door Turkije en trok naderhand door landen als Marokko, Egypte, Algerije, India, Ceylon maar ook door

Nederlands-Indië. Zijn sfeervolle Oosterse etsen werden vooral via kunsthandel Van Wisselingh & Co in Amsterdam verkocht. Over Bauer zijn talrijke boeken verschenen. Zijn werk wordt nog driftig verzameld. In het voorjaar 2024 schonk beeldhouwer en verzamelaar Gerard Overeem uit Voorthuizen 19 van zijn 21 Bauer-etsen aan Nobilis. Eerder al had Overeem besloten om een fraai beeld in brons van Ank Spronk-Feenstra te schenken aan Nobilis, omdat de ateliernalatenschap van die kunstenaar in het bezit is van het centrum voor prentkunst. Onlangs schonk hij ook nog 269 kleine prenten en een fraaie materiaalcollectie van letterontwerper en prentkunstenaar Gerrit Noordzij.

Afgelopen week kwam het bericht dat de twee ontbrekende etsen van Bauer eveneens naar Fochteloo komen. De etsen van Bauer en Oderwald hebben dezelfde losse hand van tekenen gemeen. Ingeborg Oderwald vindt het geweldig dat zij haar werk mag tonen samen met het werk van Marius Bauer. De tentoonstellingen zijn van 22 september tot en met 1 december in Fochteloo te zien.

Het Fonds

Het Fonds van de gemeente Ooststellingwerf stelde Nobilis financieel in de gelegenheid om grond aan te kopen, waardoor het erf van Nobilis zodanig uitgebreid wordt dat er ook permanent ruimte is voor beelden en tevens is er ruimte om voor tachtig vierkante meter uit te breiden. Al zal Nobilis in de toekomst ook actief zijn binnen de bruisplek in Oosterwolde de museumplek zal toch vooral Fochteloo worden en dat vraagt om een aantal aanpassingen. Al eerder werden er drie beelden geplaatst van Hein Mader, bezit de stichting drie beelden van Anne Woudwijk en verwierf het onlangs in Voorthuizen een beeld van beeldhouwer Gerard Overeem.

Ingeborg Oderwald, Aemstelle, ets, 1987. FOTO: STILET VORMGEVING

Marius Bauer, Een Turksche koopman, ets, 1889. FOTO: STILET VORMGEVING

Familie Guus Hellegers schenkt beelden en penningen

STEGGERDA/FOCHTELOO Stichting Nobilis, het centrum voor prentkunst in Fochteloo, heeft een bijzondere schenking ontvangen uit Steggerda van de familie Hellegers.

Het betreffen vier buitenbeelden en tien penningen van de hand van beeldhouwer en medailleur Guus Hellegers (1937-2019), die begin jaren zeventig samen met zijn vrouw Marion en hun kinderen Barbara en Joris neerstreek in Steggerda om daar in een voormalige boerderij aan de Leemweg zijn atelier te bouwen.

Het wekt misschien enige vreemding dat een centrum voor prentkunst ook een collectie beelden en penningen in eigendom heeft. Stichting Nobilis richt zich niet alleen op werken op papier, maar ook op ander werk van kunstenaars uit Oost- en Weststellingwerf. Zo is er keramiek van Hannie Mein en Peter Hiemstra. Er zijn schilderijen van Sierd Geertsma en Johannes Mulders en wordt er even-

eens onderdak geboden aan de collectie van Dirk Kerst Koopmans. Al sinds de komst van het centrum voor prentkunst in Fochteloo in april 2014 is er permanent werk te zien van Guus Hellegers in bruikleen gegeven door Pieter Jonker, die door de komst van Peter Lazarov even-

Guus Hellegers, Toon Hermans, staal 1991. FOTO: STILET VORMGEVING

eens bevriend raakte met het echtpaar Hellegers. Door deze vriendschap startte hij ook met het verzamelen van penningen. Hij kocht destijds enkele kleine beelden. Onlangs kocht hij een viertal kleine beelden aan uit de ateliernalatenschap en gaf ze in bruikleen aan het centrum in Fochteloo.

Boeken

In 1998 was Pieter Jonker als uitgever van de Stellingwarver Schrieversronte betrokken bij de uitgave van het 'Guus Hellegers Beeldhouwer' geschreven door Remco Heite. De eerste druk van 1.000 exemplaren was na een paar jaar al uitverkocht en werd er in 2022 een tweede oplage van 1.000 exemplaren opgelegd. In 2010 gaf Stichting Nobilis het boek 'De penningkunst van Guus Hellegers' uit geschreven door Louk Tilanus, oud-voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Penningkunst.

Na het overlijden van Guus Hellegers schonk familie Hellegers de prentverzameling die Guus en Ma-

rius Hellegers opgebouwd hadden aan de Stichting Nobilis en ook een deel van de bibliotheek. En dit jaar dus beelden en penningen. Naar aanleiding van deze schenkingen is er nu gekozen voor een verkooptentoonstelling van beelden en penningen van Guus Hellegers uit de ateliernalatenschap. Stichting Nobilis heeft al het eigen werk van Hellegers tijdelijk opgeruimd. De tentoonstelling is voor een groot deel binnen en deels buiten in de tuin en op het plein. Naar verwachting is dit één van de laatste verkooptentoonstellingen van Guus Hellegers. De prijzen zijn aangepast en zo is iedereen nog in de gelegenheid een werk van deze eminente beeldhouwer en medailleur te kopen.

Familie Hellegers schonk eerder al een beeld aan het dorp Steggerda. De gemeente Weststellingwerf kocht nog een beeld, terwijl er al twee beelden van Guus Hellegers in Wolvega staan.

De gemeente gaf eerder al een opdracht aan documentairemaker Ben Jurna om een film te maken, die

ook tijdens de tentoonstelling ver- toond wordt.

Toon Hermans

Drie grote beelden worden er getoond, die nu eigendom zijn van Stichting Nobilis. Dat zijn: 'De droom', dat Hellegers vervaardigde in de periode 1987-1992 en dat gemaakt is van staal, marmer, veren en hout, 'Clown met toeter' uit 1967 gemaakt van aluminiumcement en het stalen beeld 'Toon Hermans' uit 1991. Dat is een kleiner exemplaar dan het beeld dat in het Theater aan het Vrijthof in Maastricht staat. Een beeldhouwer maakt is eerst een beeld op proef om te kijken of het ontwerp aan zijn eisen voldoet. Van dit beeld maakte Guus Hellegers ook een kleine versie die dienst deed als aandenken voor de prijswinnaars van de Toon Hermans Prijs, die onder andere toegekend werd aan André van Duin, Paul van Vliet, Freek de Jonge en Jochem Myer. Een vierde beeld 'Pronkjuweel' liep stormschade op in Fochteloo en het onderzoek naar herstel loopt nog.